

Janusz Klisiński

Marek Szczerbowski

Agnieszka Widawska

BARIERY URUCHOMIENIA AKADEMICKIEGO PROGRAMU ZARZĄDZANIA SPORTEM W POLSCE

Charakter studiów i wymogi kadrowe

Studia z zakresu zarządzania sportem prowadzone są przez uczelnie większości krajów Wspólnoty Europejskiej. Stanowią one jednolity system. Na poziomie „licencjackim” absolwenci uzyskują europejski dyplom uniwersytecki z zakresu zarządzania sportem (EUDSM), a na poziomie magisterskim — stopień europejskiego magistra z zakresu zarządzania sportem (EMSM). Uzyskanie dyplomu zabiera 4 lata, a magisterium rok. W ciągu kolejnych trzech lat można też uzyskać stopień doktora. Studia mają charakter interdyscyplinarny. Dużym ułatwieniem w uruchamianiu studiów wąskoprofilowych jest brak odpowiednika wymaganego w Polsce stopnia doktora habilitowanego. Stąd też na stanowiska profesorów powołuje się kandydatów ze stopniem doktora. Na danym kierunku studiów nie muszą oni reprezentować jednej określonej dziedziny wiedzy, co ułatwia tworzenie studiów interdyscyplinarnych. Wspólnie pracują profesorowie reprezentujący socjologię, psychologię, pedagogikę, ekonomię, zarządzanie, wychowanie fizyczne i prawo. Na kierunkach zarządzanie sportem belgijskich uniwersytetów w Gandawie i Leuven liczba zatrudnionych profesorów etatowych jest porównywalna z minimalną obsadą wymaganą np. na kierunku zarządzanie i marketing w Polsce. Podobnie wygląda sytuacja na kierunku zarządzanie sportem francuskiego Uniwersytetu Claude’a Bernarda w Lyon. Z kolei na kierunku ekonomiczno — sportowym niemieckiego Uniwersytetu w Bayreuth na pełnym etacie zatrudnionych jest 4 profesorów ekonomii, 3 profesorów nauk o kulturze fizycznej z zakresu wychowania fizycznego, pedagogiki i psychologii sportowej

oraz fizjologii, 1 profesor prawa oraz 1 profesor matematyki zajmujący się statystyką. Podobnie silną obsadę profesorską ma kierunek zarządzanie sportem portugalskiego Uniwersytetu Technicznego w Lizbonie. Nie jest to jednak regułą, gdyż na wielu uniwersyteckich kierunkach zarządzania sportem krajów Wspólnoty Europejskiej profesorów jest znacznie mniej. Na przykład na fińskim Uniwersytecie Jyväskylä na ww. kierunku zatrudnionych jest 2 profesorów, na francuskim uniwersytecie w Caen 1 profesor prawa, na uniwersytecie w Montpellier 2 profesorów, na hiszpańskim uniwersytecie w Barcelonie 2 profesorów, na szwedzkim uniwersytecie w Lund 1 profesor, a na angielskim Uniwersytecie Northumbria w Newcastle brak jest profesora.

Wymagania stawiane studentom

Aby otrzymać europejski dyplom uniwersytecki z zakresu zarządzania sportem student powinien:

1. uzyskać pierwszy stopień (first degree) i zebrać co najmniej 180 ECTS¹ kredytów (odpowiednik trzech lat studiów) z zakresu nauk sportowych, wychowania fizycznego lub dziedziny pokrewnej sportowi. Jeden kredyt ECTS odpowiada 10 godzinom dydaktycznym (wykłady, seminaria) lub 15 godzinom zajęć praktycznych i jest równy 30 godzinom obciążeniowym;
2. ukończyć minimum 3 miesięczne studia i zebrać minimum 2 kredyty ECTS w uczelni innego państwa członkowskiego, prowadzącej kierunek zarządzania sportem;
3. posiadać uznany stopień znajomości drugiego języka europejskiego, przy czym stopień znajomości języka powinien być oparty na dwustronnym porozumieniu pomiędzy wymieniającymi studentów uczelniami;
4. uzyskać co najmniej 60 ECTS kredytów z zakresu uznanych modułów zarządzania sportem. Z tych 60 ECTS kredytów, 30 ma charakter obowiązkowy i dotyczy następujących przedmiotów:

— marketing	5 ECTS kredytów
— zarządzanie zasobami finansowymi	5 ECTS kredytów
— zarządzanie personelem i obiektami	5 ECTS kredytów
— ogólne zarządzanie	5 ECTS kredytów

¹ ECTS - European Community Course Credit Transfer System.

- teoria organizacji 5 ECTS kredytów
- metody badawcze 5 ECTS kredytów

Ponadto każda z wytypowanych placówek jest odpowiedzialna za uznanie równoważności oraz akredytacji odpowiednich wcześniej odbytych studiów.

Z kolei, dostęp do europejskiego stopnia magistra w zarządzaniu sportem (EMSM) jest uzależniony od posiadania europejskiego uniwersyteckiego dyplomu zarządzania sportem. Każde nadanie stopnia magistra jest uprawomocnione decyzją senatu uniwersytetu. Jego europejska część jest przyznawana przez Radę Studiów Komitetu Zarządzania Sportem (Sport Management Committee Board of Studies) w przypadku, gdy studenci spełnią następujące minimalne kryteria.

Studenci powinni uzyskać co najmniej 60 ECTS kredytów z następujących obszarów:

- seminarium 6 ECTS kredytów
- projekt badawczy 30 ECTS kredytów
- praca kierunkowa 24 ECTS kredytów.

Pod koniec studiów od studentów wymaga się zademonstrowania właściwego zastosowania ważnego zakresu podstawowych zasad i złożonych technik odnoszących się do zarządzania organizacjami sportowymi w Europie. Osiągnąć to można poprzez umiejętność racjonalnego argumentowania, formułowania samodzielnych wniosków opartych na rygorystycznym, analitycznym i krytycznym podejściu do danych oraz ich prezentacji.

Studenci koncentrując się na jednej lub kilku teoretycznych dyscyplinach zarządzania albo dziedzinach praktyki powinni umieć:

1. zastosować postępową wiedzę, instrumenty i techniki w planowaniu, organizowaniu, motywowaniu oraz kontrolowaniu działalności organizacji sportowych;
2. krytycznie oceniać i porównać narodowe i europejskie organizacje sportowe, kultury i struktury;
3. umiejętnie zaprojektować, realizować i ocenić strategiczny plan rozwoju przynajmniej jednej organizacji sportowej w Europie;
4. ukończyć w pełni projekt badawczy, który spożytkuje poznawcze zamierzenia i analizy;
5. rozwinąć umiejętności językowe z zakresu drugiego języka europejskiego.

Podsumowanie

Badania prowadzone w Ameryce Północnej i w krajach Wspólnoty Europejskiej wykazały, że kariera zawodowa i kształcenie menedżerów sportowych powinny być powiązane ze sportem. Studia z zakresu zarządzania sportem mogłyby stać się w Polsce jednym z bardziej popularnych kierunków studiów, gdyż w praktyce wiele stanowisk menedżerów sportowych czeka na takich właśnie absolwentów. Uruchomienie akademickiego programu zarządzania sportem w Polsce natrafia jednak na nieprzekraczalne bariery związane z wymogiem obsadzenia kierunku studiów licencjackich i magisterskich, odpowiednią liczbą profesorów reprezentujących daną gałąź wiedzy tj. nauki o organizacji i zarządzaniu lub nauki ekonomiczne. Wąskoprofilowy i interdyscyplinarny, a zarazem powiązany z naukami o kulturze fizycznej kierunek zarządzanie sportem, ma w świetle obowiązujących ustaw i zarządzeń małe szanse realizacji.

Bibliografia

- European University Diploma and European Masters Degree 1995-96. College of Sport Sciences Press, Athens.
- First European Congress of Sport Management. Proceedings EASM, Groningen 1993.
- Fifth Congress of EASM Proceedings, Glasgow 1997.
- J. Klisiński, *Północnoamerykańskie i zachodnioeuropejskie studia zarządzania sportem, a status zawodowy menedżerów sportowych*, [w:] *Stan istniejącej i kierunki restrukturyzacji kształcenia w zakresie zarządzania. Ogólnopolskie Seminarium Dziekanów Wydziałów Zarządzania. Materiały poseminaryjne*. Częstochowa 1995.
- Second European Congress on Sport Management. Proceedings. Firenze 1994.
- Third European Congress on Sport Management. Proceedings. Budapest 1995.

SUMMARY

**BARRIERS FOR INITIATING ACADEMIC PROGRAMME
FOR SPORTS MANAGEMENT IN POLAND**

Janusz Klisiński, Marek Szerbowski, Agnieszka Widawska

Research carried out in North America and European Union member countries showed that professional careers and educating sports managers should be linked with sports. A course of studies in sports management could become one of the most popular courses of studies because there are numerous posts of sports managers waiting for graduate of such a course of study. Initiating an academic programme for sports management in Poland encounters impassable barriers connected with the requirement of staffing the B. A. and M. A. courses of studies with an appropriate number of professors representing a given branch of science, i.e. science of organisation and management or economic sciences. According to the statutes and regulations in force a narrow-profile, interdisciplinary and at the same time connected with physical culture sciences course of studies pertaining sports management has very little chance of realisation.

w okresie starożytności (Chiny, Indie, Egipt, Grecja, Rzym). Najstarszej, co jest rzeczą zrozumiałą, odmianą została działalność w tej dziedzinie życia społecznego w Grecji i Rzymie. W zakresie kultury fizycznej starożytnej Grecji, autor wyróżnił następujące podrzdziały: system wychowawczy Sparty, system ateński, igrzyska sportowe, medycyna starogrecka. Uwagę pragnąłbym zwrócić na podrozdział podejmujący tematykę igrzysk sportowych. M. Ordyłowski — w ramach tej części pracy — przedstawił m.in. genezę, rozwój, konkurencje i dyscyplinę igrzysk oraz upadek igrzysk. Wśród konkurencji i dyscyplin sportowych wymienia autor pentathlon, wskazując na konkurencje, jakie wchodziły w skład pentathlonu, kolejność ich rozgrywania oraz wyłaniania zwycięzców. M. Ordyłowski słusznie pisze, że „ostatnią konkurencją pentathlonu były zapasy. Rozgrywane je zawsze na koniec pięcioboju. Najprawdopodobniej ich wynik decydował o wyniku całej konkurencji (...)”.

Interesująco przedstawił system igrzysk starogreckich (oprócz igrzysk olimpijskich, w starożytnej Grecji rozgrywano igrzyska istmijskie, pytyjskie, nemejskie, hercyjskie i inne). Autor skupił się nie tylko na aspekcie sportowym

M.in. w latach czterdziestych XX wieku opublikowano prace przedstawiające dzieje kultury fizycznej (w okresie starożytność-średio-wiecie), *Dzieje kultury fizycznej do roku 1918*, praca zbiorowa pod redakcją Zdzisława Gęta i Teresy Ziolkowskiej, Warszawa-Poznań 1980, s.256, 7. Piatek, *Dzieje kultury fizycznej w zarysie (czasy — Obwieszenie)*, Gdańsk 1995, s.114.